2021
TENYIDIE

Total marks : 80 Time : 3 hours

General instructions:

i) Approximately 15 minutes is allotted to read the question paper and revise the answers.
ii) The question paper consists of 21 main questions. All questions are compulsory.
iii) Marks are indicated against each question.
iv) Internal choice has been provided in some questions.

N.B: Check that all pages of the question paper is complete as indicated on the top left side.

SECTION – A (Kesi Mhaphrü)

1. **Thedze hau phrülie di ketso kebako kelashülie:**

Thiedzü u Niedimiako u kevi kekra nyi, diethо, shürhei, u nou cha, mhatho kehoupuorei chüketuo nu pesiepedzü le, huoniehuo khrie, mha kezha chü nyüsie-i, diemo pu michie mu Ukepenuopfü prei siei di lhou vor. Thiedzü rei themia kesuo kro puo tuo zo, derei miakrau vi, süla seyie kevi puo üdi mia u puya. Seyie kehoupuorei miakrau vi ba ro seyie süu üse seyie kevi ütaya. Thiedzü kelhouko u nuonuo bu u nhicu nunu kenyü ükecüko mu menga ikecüko si kemecü tou setuoya. Kenyü üyakezhako chü ro terhuomia morei Ukepenuopfü thepesuowate, Ukepenuopfü u pechütuo isikecüu, mu menga ikecüu liro themia mhodzü kekrüketa, kelhou zho-u medzi moketa cau. Dieca hanie se pecükecü la lhou kerieko üse vi üdi puya, themia kenyü ikecüu mu kemengau si moketamia mhakipuorei themia kevi chülie kenjü zo. Thiedzü mhasi jü süla thenyie kehoupuo nu rei dieu se di mha pepi mu pfhetseipfhekho chü vor, mu pepikelieu morei pfhekho dieu mhakipuorei rükra motaya mo morei meda rei taya mo. Ba hurei kejükesuomia, kenyakemelomia, lalhimia, mhiciemia mu kemelomia pese morei kre kenyü isiya, Ukepenuopfü khrüprei la.

Thiedzü kelhouko rüso peso nyüsie-iya, kelhokemeziemia khoyashüketuo leya. Thezho nu mia puoe vi rei kethachümia puo kedewalie kenjü, rüna puo rei rüna kekrei puo kedewalie kenjü, rüna kecüu zorei mia puo peseta ro sie rüna kezhau rei ze terhü chütaya. Rüna kenie terhü chütha di khawa rei unie donu vitho chüwa kemochie keviecaya mo.

Ketsokeshü:

(a) Thiedzü kelhouko u nuonuo bu kedipuo si kemecü setuotaya üsi ga? **1**
(b) Kenyü ükezhako chükecümia kedipuo chüwaya üsi ga? **1**
(c) Thiedzü u niedimiako kimhie di lhou vor üsi ga? **2**
(d) Thiedzü kimhie di mha pepi mu pfhetseipfhekho chü vor üsi ga? **2**
(e) Suomia pese morei kre kenyü ga mu kedipuo la ga? **2**
(f) **Dieca hanie puoca thushülie:** **2**
(i) Kelhokemeziemia (ii) Kenyü

SECTION – B (Thedze kezo)

2. **Hanie puo (1) kedapie dieca 100-150 mese nunu thushülie:**

a. Noe Kevi/Kevinuo, thedzeleshü puo nu Valley View School, Kewhira Tenyidie kepetha lietho la kelieshie khakeshü ngushü. Liethoba süu la dzeyieleshü puo khapie Valley View leshüki, Kewhira nu kezhau tsü di lietho-u chülie sü keba la n mhatho zhapuleshüko sa di n zelienu chakecü puo thushülie.

Moro **6**

b. Khise leshüki kehou nu 'Kemesa zho kemeyie' ikecü cayieu nunu noe mesakelie nunu mia puo kelhouthau thashüyakezha ca se kezakeshü thushülie.

3. **Hanie puo (1) kedapie dieca 50 mese nunu thushülie:**

a. N niapfüe puo mhatho rüdi thechü kekreira voketa la puo kiu zewa nyü ba. Thedzeleshü nu 'Zeketuo' thau nu puo kiu zewaketuo se pesiketuo la Kelieshie (Advertisement) puo thushülie.

Moro **4**

b. N za Vivor, noe n leshüki nu Science Club nu kethuu chü ba. Nieko leshüki nu science Exhibition batuoü kezhüu mu leshükephrünuoko bu kepekroshü nukecü se Pesikeshü (Notice) puo thupie kephrünuoko pesishülie.

SECTION – C (Diezho)

4. **Hako chatha khakeshü medzi di kelashülie:** **10x1=10**

(a) Kenyimia u kinyi la kemiakota suo. *(Zarheu rhieshülie)*
(b) Chüpahiko misi kevi khe se tuo. *(Zakro-u rhieshülie)*
(c) Ketsie se kechüko ba chalieya. *(Zanyau kiu ga?)*
(d) Themiako u kepele tsatazhie. *(Zamho-u kiu ga?)*
(e) Puo leshü huo se vor. *(Ketsakekra dietso-u rhieshülie)*
(f) Kewhira thechü kezivi puo.*(Zali-u rhieshülie)*
(g) Puo teisonhie haki vorya. *(Puotei dieba kiu ga?)*
(h) Ndu mia bu a raka rüguliete. *(Dietho-u rhieshülie)*
(i) Teicie puo nu thekhrü kerekenie baya. *(Mhaphrü dietso kiu ga?)*
(j) Puo vor süla uko dziedashü. *('Süla' hau diezho kikru kiu nu ba ga?)*

5. Dietho kezapie kebanie thushülie. **2**

6. **Hakhro kebau Tenyidie nu thuyie chüshülie:** **3**

Honesty implies being truthful. Honesty means to develop a practice of speaking truth throughout life. A person who practices honesty in his/her life possess strong moral character. Honest people are sincere, trustworthy and loyal.

SECTION – D (Diemvü)
Thedze

7. Dr Faustus-e teicie kitsuo la tiekho theteu chüwa ga? **1**

8. Yash Pal zeko kedipuo la puo üse 'Mota Sar' idi kieya ga? **2**

9. Jacques-e kimhie di zhapu chüshü ga? **2**

10. Mephistophilis-e Robin puo kiekeshü ki kirapuo tuo di vor ga? Mephistophilis Robin mu Ralph unie pie kedipuo chüwa ga? **3**

11. Yash Pal-e kephrüca kiu puo keneithoya ga? Kedipuo la Jaggo-e mikemela khashü Yash Pal tsü mvüta ga? **3**

12. *"Mia puo vor Faustus kier-u khrütuoü dollar hiedia se puo tha. Faustus-e puo kier-u ma dollar hiepengou chata."*
    (i) Mia puo hau supuo pu ba ga? **1**
    (ii) Faustus kedipuo se puo tarhoshü ga? **1**
    (iii) Lhitho-u cha la nu vokezhü ki puo nou kedipuo le tuo ga? **2**

13. **a.** Yash Pal-e kephrüca kiu nunu Ph.d chülie ga? Puo u yiediu rüna nu liethoba kimhiecü kro puo nu mhachü vor üsi ga? **1+4=5**

Moro

b. *"Uko hie di bourünya chü keba ki thedze u kenei se puo se vor kediu pesishü."*
    (i) Supuoe thedze u kenei süu se vor ga? (1)
    (ii) Supuoe thedzeu ketseshü ga? (1)
    (iii) Thedze u kenei süu kicüpuo ga? (3)

Geizo

14. Rheichie Khrüprei geizo-u nu mhakejümia kethezie se suomia tsüya üsi ga? **1**

15. Khriemia donu kenienuo die chükemomia kimhietaya ga? **2**

16. Geizo diecha hau puoca vatshashülie: **3**
    Kemichie ze keduo keba ki,
    Kepenuopfü u nou bataya,
    U neimia ze keduo bata ro,
    Kepenuopfü u khie bataya.

17. *Shüphrü teiu voketa zenu,*
    U roya rei puoteiu vote.
    Kehoupuorei die hau si di,
    Thenou khrü zo u mhathoko nu,
    Chü volienu siekelhoumiako,
    Tarhoshüya kekhrie shüphrüko.

(i) Diecha hako geizo kiu nunu se par ga? **1**
(ii) Kimhie di u mhathoko chülie nushü ga? **1**
(iii) Die kikecü puo silienu di pushü ga? **1**
(iv) Kedipuo la u roya rei puoteiu vota üsi ga? **1**

18.**a.** *Nhicu chü di nie dziesemia ze,*
Teikesonhie mhasi lie tho chü,
Nie siedze la kenienuo thuo rei,
U rhierhu di nie rüli medo
Ba huya mu nie neisiei di,
Vi pephu sie miavimia chüluo.

(i) Geizo hau supuo zoshü ga? **1**
(ii) Kenienuoe kedipuo la u rhie rhu tuoya ga? **2**
(iv) U nhicu ki kimhie tuoya ga? **2**

Moro

b. U pfutsanuoko kedipuo rüyacü la chüterhü chü huo tsü huo vo zie vor üdi Khe Peziyaluo geizo nu pu ga? Ükezomiae tsiedo kelhoumia gei kedipuo merü ba üsi ga? (2+3=5)

Noudo Dze

19. Asanuo-e kedipuo mhatho la mereiki nu Akhrie pfhü vo üsi ga? **2**

20. Atseinuo kimhie di siata ga? **3**

21.**a.** Akhrie mu Asanuo unie donu kedipuo kepfhekho pie tuo ga? Kedipuo la unie kekhota shicü pede di thushülie. **5**

Moro

b. "*Mhakesimiakoe Atseinuo hienie kiya üse dosa puo üdi pu mu tsie kelhou teiunu kiya zho bu cümhie morosuo."*

(i) Mhakesimia suomia kiya üse dosa puo üdi pu ga? (1)
(ii) Unie kiyatei nhie mia kekreimia mhie di kedipuo chü mota ga? (2)
(iii) Huomia unie kiyau dze kimhie di pu tuota üsi ga? (2)

****